

Gudula

De patroonheilige van de Lochemse kerk is Sint-Gudula, in Brussel beter bekend als Goedele. Zij was een vrome vrouw die leefde in de achtste eeuw en met haar gebeden mensen deed genezen. Daarom de Lochemse kerk aan Gudula is gewijd is niet bekend. In de middeleeuwen werden veel Lochemse meisjes naar Gudula vernoemd.

Goedele of Gudula was een vrome vrouw die leefde rond het jaar 700, ten tijde van Pippijn de Middelste, de Frankische hofmeier, vader van Karel Martel en voorvader van Karel de Grote. Haar familie bewoonde het grafelijk landgoed Ham in het huidige België.

Ze werd al jong in het klooster te Nijvel (Nivelles) opgenomen onder begeleiding van de abdis, haar peetmoeder de heilige Gertrudis, een verwante van Pippijn. Na de dood van Gertrudis in 659 – Gudula was toen 12 of 13 jaar oud - woonde ze weer bij haar familie. Ze was zeer vroom en door haar gebed werden meerdere mensen genezen. Het bekendste verhaal gaat over de lamp. Gudula was gewend vroeg in de morgen van Ham naar de kapel van Moorsel te gaan. Op zekere dag ging haar lamp steeds uit, maar door een wonder werd die ook elke keer weer aangestoken.

Haar sterfdatum is 8 januari 712, vandaar de gedenkdag 8 januari. Ze werd begraven op het landgoed Ham; niet het oude familiegoed, maar Ham bij Assche, waar ook haar broer Emebert woonde. In 988 is Gudula's lichaam overgebracht naar de kerk van Sint Gorik bij Brussel en in 1047 naar de kerk van Sint-Michiel in het centrum van Brussel. Daarom is deze kathedraal later gewijd aan Goedele en Michiel. Goedele werd ook de patrones van de stad Brussel. Bij de beeldenstorm in 1579 zijn haar relikwieën verloren gegaan.

Vanwege het wonder van de steeds dovende en weer aangestoken lamp wordt Sint-Gudula meestal afgebeeld met een lamp; soms met een duiveltje dat de lamp wil uitblazen; hier met een engel die de lamp brandende houdt. Beeldje uit 1912 door M. de Beule (Brussel, Sint-Michiel & Gudula kathedraal).

Ook op deze litho is Sint-Gudula weer vergezeld van een engel die haar lamp aansteekt.

Na haar dood gebeurden er meer wonderen. Gudula wordt begraven met kostbare kleding en sieraden. Een dief stal de kostbaarheden, waarbij hij zelfs een paar armbanden van Gudula's arm trok. Op zekere dag liep een dochter van de dief met die armbanden op straat. Iemand herkende ze en de vader van het meisje werd verhoord. Toen hij uiteindelijk bekende, sprak Gudula's broer Emebert de banvloek uit over de dief en zijn nakomelingen, waarbij de vrouwen een keelaandoening opliepen. Na haar herbegraving in Moorsel verplaatste de boom van haar oude graf zich naar de nieuwe plek.

Opvallend is dat de familie van Karel de Grote zeer veel moeite heeft gedaan om Gudula in ere te houden. Zijn nakomeling Karel, hertog van Lotharingen, had zijn domicilie gekozen in Brussel en zorgde voor de overbrenging (translatie) van 988. Graaf Lambert of Balderik van Leuven – kleinzoon van Karel van Lotharingen - zorgde voor de stichting van de kapittelkerk en de translatie in 1047. De graven van Leuven (later Brabant) waren de machthebbers in Brussel.

Waarom de Lochemse kerk aan Gudula is gewijd, is niet duidelijk. Er zijn weinig archiefstukken bewaard uit die oude tijden; pas in 1401 is de naam St. Gudilenkerk in de stukken te vinden. In 1494 sticht een Lochemse pastoor een vicarie in de Sint-Gudulakapel. Waar deze kapel precies geweest is, weten we niet; er wordt wel gedacht dat hij bij het nieuwe koor lag, dus links vanuit de toren gezien.

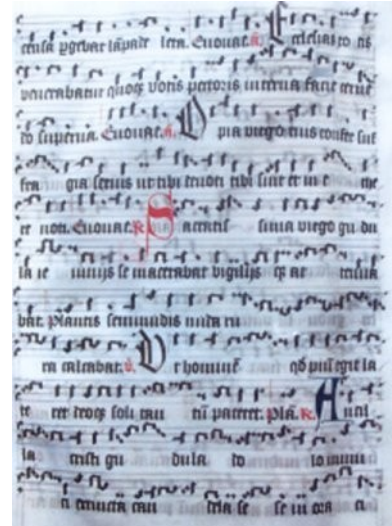
Gudula officie

De Walburgiskerk in Zutphen kende in de liturgie een Gudula-officie, dat bewaard is gebleven.

Het Gudula-officie is ontstaan in Brussel en bestaat uit een verzameling gezangen ter ere van Sint-Gudula.

Van de Brusselse versie is veel verloren gegaan, maar de Zutphense versie is bewaard gebleven, zij het met hier en daar melodische afwijkingen van het origineel.

In een "responsorie", een wisselzang tussen een solist en het koor, wordt de geschiedenis met de lamp bezongen. De titel van dat responsorie *Ancilla Christi* betekent "dienstmaagd van Christus".

Pagina CCXIX verso uit het Gudula-officie (Zutphen, Walburgiskerk). Op de derde regel van onderen begint het verhaal van de lamp met de woorden "Ancilla cristi gudula".